

انتشار قرآن کریم به خط بریل برای عموم روشندان

سید مرتضی نیکزاد

در آغاز

سید مرتضی نیکزاد مدیر بنیاد فرهنگی قرآنی روشندان اصفهان، چند سال است در زمینه قرآن فعالیت دارد و خدماتی قابل توجه ارائه کرده است. یکی از خدمات این مؤسسه انتشار قرآن به خط بریل برای نابینایان است. ایشان در مصاحبه با *روزنامه سپید ایران* (۸ بهمن ماه ۱۳۹۲) درباره تاریخچه این قرآن و ویژگی‌های آن توضیحاتی داده است. این گزارش را عیناً نقل می‌کنیم تا خوانندگان علاقه مند به قرآن نسبت به این اقدام سودمند آگاه شده و در صورت نیاز؛ آن را تهیه کنند.

البته دفتر فرهنگ معلولین هم قرآن دیگری به خط بریل و در سه نسخه عربی، فارسی و عربی منتشر کرده است. هدف از تهیه این قرآن، ارسال نسخه‌ای معتبر به همه کتابخانه‌های مهم جهان بوده است^۱. تفاوت عمده قرآن بنیاد فرهنگی با قرآن دفتر فرهنگ در همین نکته است. یعنی هدف بنیاد تهیه قرآنی برای عموم روشندان بوده ولی هدف دفتر تأمین قرآن کریم برای کتابخانه‌های مهم جهان است. در مقاله دیگری هم قرآن‌های دفتر فرهنگ، اردن و عربستان معرفی شده‌اند.

مشخصات و امتیازات این نسخه از قرآن کریم

به مناسبت انتشار قرآن کریم به خط بریل با رسم الخط اصلاح شده توسط این مؤسسه، با سیدمرتضی نیکزاد، مدیر

۱. ویژگی‌های این قرآن در *مجله توان* نامه شماره ۳ و ۲، ص ۱۷۹ منتشر شده است.

بنیاد فرهنگی-قرآنی اصفهان به گفتگو نشستیم. نیکزاد در آغاز این گفتگو با اشاره به دلایل انتشار نسخه جدید قرآن کریم به خط بریل اظهار کرد: با توجه به احساس نیاز نابینایان به قرآن‌های مطمئن و صحیح همراه با ترجمه روان که با استانداردهای بین‌المللی نیز مطابقت داشته باشد، (گذشته از نابینایان ایران این قرآن‌های بریل برای همه نابینایان در کشورهای مسلمان فارسی زبان قابل استفاده است) مقدمات تحقیق، پژوهش و مناسب‌سازی رسم الخط قرآن همراه با ترجمه فارسی به خط بریل توسط بنیاد فرهنگی قرآنی روشندان از سال ۸۶ آغاز گردید و تا سال ۸۹ این کار سنگین ادامه داشت. پیش از تأیید، مجوز چاپ و نشر آن از طرف مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران دریافت شد. به دلایلی که بعداً عرض می‌شود، این قرآن با اقبال وسیع روشندان مواجه شد. استقبال همه جانبه و سراسری نابینایان جهت استفاده از این نوع قرآن‌های بریل، بنیاد فرهنگی را بر آن داشت که روز به روز چاپ و نشر آن را توسعه دهد. البته در کنار افزایش کمیت سعی شد کیفیت آن نیز مطلوب‌تر شود. تا جایی که هم اکنون رسم الخط آن مورد توجه و تأیید نابینایان قرار گرفته است. به منظور سهولت در قرائت و دسترسی آسان قرآن‌پژوهان نابینا به شماره آیات، مواردی را لحاظ کردیم که این موارد، ویژگی‌های اساسی این نسخه محسوب می‌شوند. این خصوصیات عبارتند از:

۱- هر جزء از قرآن‌های با ترجمه به خط بریل در یک جلد جداگانه تنظیم شده که جمعاً سی جلد است. اما در

قرآن‌های بریل دیگر کشورها، بسیار ممتاز و رسم‌الخط آن بسیار مورد توجه و تأیید شرکت کنندگان قرار گرفت. سیدمرتضی نیکزاد در ادامه به هزینه انتشار این قرآن‌ها اشاره کرد و بیان کرد:

امروزه انتشار هر کتاب - بویژه قرآن کریم - به خط بریل مستلزم هزینه‌های سنگین است و نمی‌توان بار این هزینه‌ها را بر دوش نابینایان گذاشت؛ بنابر این بخشی از هزینه‌های صرف شده را از خریداران دریافت می‌کنیم و بخش عمده این هزینه‌ها با همکاری مؤسسات خیریه تأمین می‌شود. مدیر بنیاد فرهنگی قرآنی روشندان اصفهان در پایان به همکاری و همفکری مراکز و مؤسسات مختلفی که در این زمینه فعالیت می‌کنند اشاره کرد و اظهار کرد: در نخستین کنگره هم‌اندیشی با موضوع فعالیت‌های قرآنی نابینایان که در سال ۸۶ در اصفهان برگزار شد، مراکز بزرگی مثل مرکز رودکی شرکت کرده بودند که در تکمیل این پروژه از همفکری این دوستان بسیار بهره‌مند شدیم. البته در کنار انتشار قرآن کریم، اقدام به انتشار برخی ادعیه نیز کردیم که این پروژه هم با رعایت رسم‌الخط صحیح انجام شده است.

مأخذ: روزنامه ایران سپید، ۸ بهمن ماه ۱۳۹۲

قرآن‌های بدون ترجمه، هر سه جزء در یک جلد گنجانده شده است.

۲- علائم وقف مورد استفاده در این مصحف بر طبق آخرین تحقیقات بین‌المللی مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران است که راهنمای بریل این علائم در ابتدای هر جلد از این مصحف درج شده است.

۳- حرکت‌های کوتاه «ضمه قبل از واو»، «فتحه قبل از الف» و «کسره قبل از یاء» حذف شده است؛ البته در موارد التقاء ساکنین که باعث شده خواندن آن برای نابینایان بسیار سلیس و روان شود، استثنا وجود دارد.

۴- هر آیه و حتی ترجمه آن از ابتدای پاراگراف آغاز شده و شماره آیه هم در پایان آیه و هم در پایان ترجمه آن آیه درج شده است.

۵- در بالای هر صفحه از این مصحف نام سوره، تعداد آیات موجود در آن صفحه و حتی شماره صفحه بینایی (بر طبق قرآن‌های عثمان طه) آمده است؛ همچنین در انتهای صفحات فرد، شماره جزء و شماره صفحه بریل درج شده که راهنمای خوبی جهت نابینایان است.

۶- اگر صفحه بینایی (بر طبق قرآن‌های عثمان طه) در وسط صفحات این مصحف تمام شود، شروع صفحه بعدی با خط‌کشی بریل مشخص شده و در پایان خط‌کشی شماره صفحه بینایی مربوط درج شده است.

۷- رسم‌الخط این مصحف مطابق با ضوابط و قواعد بین‌المللی تنظیم شده است؛ به شکلی قرآن پژوهان نابینا بتوانند به طور روان مطالعه کنند.

۸- فهرست این مصحف بگونه‌ای تنظیم شده که در آن شماره و نام سوره، تعداد آیات آن سوره و اینکه این آیات از چه صفحه‌ای شروع و در کدام صفحه خاتمه مییابد ذکر شده است.

۹- به منظور راهنمای نابینایان روی هر جلد از این مصحف شماره جزء مربوطه به خط بریل مشخص شده است.

۱۰- جلدسازی این نسخه هم با طراحی بسیار شکیل صورت گرفته است تا حمل و نقل آن برای نابینایان آسان شود. هم اکنون گذشته از ایران این قرآن‌ها برای بسیاری از نابینایان در کشورهای عراق، ترکیه، پاکستان، اندونزی، مالزی و عربستان ارسال شده است و در کنفرانس بین‌المللی چاپ قرآن‌های بریل (استانبول ترکیه - بهمن ماه ۱۳۹۱) قرآن‌های بریل چاپ شده در مقایسه با